

Covid z /mění naše životy

Jak hodnotí koronavirovou dobu kapitáni českých nemocnic a sociálních zařízení

Sáhli si na dno a řešili krizové situace v České republice dosud absolutně neznámé. Stojí blízko smrti mnoha lidí a zároveň v čele vyčerpaných pracovníků v první linii. Nemocnice a domovy pro seniory jsou již více než rok v hledáčku kamer každodenního zpravodajství. Co přinesla dobrého pandemie a jak vidí budoucnost lidí, kteří provázejí pacienty a klienty koronavirovou krizí v každodenní praxi?

Ředitelé nemocnic i zástupci sociální sféry se shodují, že uplynulý rok byl dobou, kdy se tříbily lidské charaktery a kdy naprosto jasně vyhrály zkušenosti, profesionalita a neuvěřitelné nasazení. „Setkali jsme se s excelentním přístupem a extrémním nasazením. Sestry a ostatní nelékařské profese pracovali a pracují v náročných podmínkách, které dosud neznali, mnohdy na jiných odděleních, než běžně pracují,“ uvedla PhDr. Martina Šochmanová, MBA, prezidentka České asociace sester. MUDr. Václav Šimánek, ředitel FN Plzeň, která na začátku roku zvládala největší nápor pacientů v tuzemsku, hodnotí přístup zaměstnanců stručně, ale jednoznačně: „S úctou a obdivem.“ Jeho slova souzní i s názorem ředitele FN Olomouc prof. MUDr. Romanem Havlíkem, Ph.D., podle nějž se veškerý personál českých nemocnic postavil k celé situaci příkladně. Vyzdvihuje také dobrovolníky, studenty a práci těch, kteří nejsou vidět na první pohled: „Obrovský kus práce odvedly třeba laboratoře Ústavu mikrobiologie a Laboratoře experimentální medicíny, které mnohonásobně zvýšily své úsilí při rychlém zpracování všech vzorků a přispěly k uklidnění vyšetřovaných, zabránily možné panice a přispěly tak k fungování nemocnice.“

Stejně tak v oblasti pečovatelské obletěly celou republiku příběhy ošetřovatelek, které zůstaly dobrovolně v izolaci na dva týdny s klienty v domovech. „Personál sociálních služeb byl a je úžasný, tvoří základní pilíř, bez kterého bychom koronavirus nezvládli. Jejich nasazení, ochota, práce přesčas, ale i uzavření se spolu s klienty v domovech

během jarní vlny. Zaslouží si stejný obdiv a poděkování jako pracovníci ve zdravotnictví,“ říká Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. Ostatně všichni oslovení se shodují na faktu, že se pracovníci v první linii, ať už ve zdravotnictví, či pečovatelské, dostali do popředí zájmu. „Pandemie probudila u veřejnosti větší zájem o stáří a obecně o celý segment sociálních služeb. Jak z pohledu klientů, tak i z pohledu práce a lidí v první linii, kam naši zaměstnanci bezpochyby patří. I díky zvýšenému zájmu médií je konečně vidět, co všechno sociální služby zajišťují a jak důležitou roli ve společnosti mají,“ potvrzuje Věra Husáková, provozní ředitelka SeneCura, největšího nestátního provozovatele pobytových sociálních služeb.

QUO VADIS, COVIDE?

Nikdo nemá věšteckou kouli, aby předpověděl budoucnost, ohledně očkování a jisté míry optimismu jsou ale všichni oslovení odborníci zajedno. „Jsem optimista a věřím tomu, že se pomalu dostaneme k normálnímu chodu zdravotnických zařízení. Pozitivní efekt očkování je vidět na výrazném poklesu nakažených zdravotníků,“ uvedla

Martina Šochmanová. Očkování v pobytových sociálních službách začalo ve většině krajů v první polovině ledna a jeho pozitivní dopady se ukázaly několik dní po prvních dávkách. „Nejhorší byla situace do 14. ledna. Od tohoto data počty nakažených klientů a zaměstnanců už jen klesají a za tři měsíce došlo k poklesu o více než 55 %,“ uvedl Jiří Horecký.

Jako každá krize, i ta koronavirová přináší určitá pozitiva. Jaké si vzali ponaučení námi oslovení odborníci? Nespolehat na stát, mít dostatek ochranných pomůcek, zefektivnit provoz a digitalizovat. „Poučili jsme se především v tom, že nelze spoléhat na pomoc vlády a že vlastně pomoc ani nepotřebujeme, protože si sami poradíme lépe a efektivněji,“ říká MUDr. Štěpán Votoček, ředitel Nemocnice Slaný, která musela letos v březnu vyhlásit stav hromadného postižení osob, kdy kapacita intenzivních lůžek byla zcela zaplněna a na neintenzivních covidových lůžkách byl hospitalizován největší počet pacientů. „Nejspíš už trvale bude v každé nemocnici připraveno ke spuštění oddělení s infekčním režimem, budou k dispozici osobní ochranné pomůcky a umím si představit, že zdravotníci budou používat respirátory běžně v sezóně respiračních onemocnění, protože zjistili, že se při jejich nošení vyhnou respiračním infekcím,“ doplňuje Štěpán Votoček. Podle ředitele FN Ostrava MUDr. Jiřího Havrlanta se provoz nemocnice postupně vrátí do normálu: „A myslím si, že se to podaří i ve zbývajících zdravotnických zařízeních, která fungovala dobře před pandemií. Jedno vím ale jistě. Pokud bude potřeba změnit profil některého

z oddělení, tak to naši zdravotníci zvládnou se velmi krátké době.“

Jasným trendem se stává digitalizace a větší prostor pro distanční péči. A netýká se to jen zdravotnictvím. „Covidová krize přinesla rozvoj a důraz na digitalizaci i v našem sektoru sociálních služeb. Využíváme ji v komunikaci mezi našimi klienty a jejich rodinami, mezi vedením našich Senior-Center a rodinnými příslušníky, ale i mezi kolegy navzájem,“ potvrdila Věra Husáková.

V neposlední řadě nás zajímala otázka peněz. Dojde v důsledku krize k omezení investic do vybavení či modernizace, nebo se naopak zdravotnictví díky covidu dostalo do popředí zájmu a bude se do něj více investovat? Všichni oslovení byli spíše optimisté a za všechny názor Jiřího Havrlanta: „Nepředpokládám, že u nás omezíme nebo zastavíme investice, které dlouhodobě plánujeme a realizujeme a které by měly zkvalitnit péči o naše pacienty. Určitě

uplynulý rok prověřil všechny nemocnice a v některých případech i odhalil, co by se v nich mělo změnit. Troufám si tvrdit, že naše investiční plány pro rozvoj nemocnice jsou nastaveny dobře a měnit je nemusíme. Naše priority jsou zaměřeny na další modernizaci, rozvoj a obměnu.“

NÁZORY OSLOVENÝCH ODBORNÍKŮ ČTĚTE DÁLE.

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA, prezident APSS ČR

Co nového přinesla covidová doba sociálním službám?

Pokud mám být stručný, shrnul

bych to do tří bodů. První je zkušenost, kdy pro poskytovatele sociálních služeb to byla zkouška krizového řízení, improvizace, kritické práce s lidskými zdroji. Druhým bodem je pozornost. Kromě zdravotnictvím, které mělo vždy mnohem větší prioritu, se najednou dostaly do popředí, a tím i do většího povědomí nejen politiků, ale i širší veřejnosti, také sociální služby a jejich klienti a zaměstnanci. Třetí je odhalení největších problémů sociálních služeb, kterými jsou zejména nedostatečné kapacity, nedostatek personálu a podfinancování. Pandemická krize tak byla jakýmsi reflektorem, který odhalil temná a opomíjená zákoutí.

Co bylo pro personál v domovech nejtěžší?

Nejhorské byly výpadky zaměstnanců,

zejména pak v podzimní vlně pandemie. Byly to situace, kdy byly odhaleny větší klastry nálezů, tzn. ze dne na den vypadly i desítky zaměstnanců. Dalším kritickým a velmi těžkým momentem byla četná úmrtí klientů na SARS-CoV-2, jedná se o téměř 3 500 klientů pobytových zařízení sociálních služeb.

Jak změnila pandemie fungování sociálního systému v zemi?

Nejsem si zcela jistý, zda po návratu do normálního života budou politici a resorty s „pandemickou zkušeností a reflexí“ pracovat aktivně. Zda právě tato zkušenost a nové poznatky budou těmi akceleračními reformy dlouhodobé péče, posílení kapacit sociálních služeb, včetně zvýšení lidských a finančních zdrojů. Je však naší úlohou jako největší profesní organizace dělat vše pro to, aby tato pozornost, která je zaměřena na sociální služby, neopadla.

Co dělala APSS v době covidu?

Asociace změnila svoji činnost prakticky

ihned poté, co se ukázal první případ nákazy v ČR. Poskytovali jsme metodické vedení našim členským organizacím, zřídili jsme COVID help linky, distribuovali jsme dezinfekci, ochranné pomůcky, teploměry, koordinovali distribuci tabletů pro domovy a mnoho dalších, pro nás nových a mimořádných aktivit. Na druhou stranu jsme museli velmi výrazně zrušit naše vzdělávací či konferenční aktivity a přesunout se rychle do virtuálního prostředí.

Váš osobní nejsilnější zážitek z covidového období?

Asi není jeden silný zážitek. I v mém okolí zemřela řada lidí, včetně blízkých osob, to budu mít asi navždy spojeno s koronavirovým obdobím. Další vzpomínka bude na extrémní pracovní zatížení. Pozitivním přínosem pak bylo, že mi velmi ubylo cestování a byl jsem tak více v ČR a mohl jsem více času trávit doma s rodinou.

MUDr. Jiří Havrlant, MHA, ředitel FN Ostrava

Co konkrétně vaší nemocnici přinesla covidová doba nového?

Naše nemocnice se s novou situací

musela vyrovnat v podstatě ze dne na den. Hledaly se cesty, jak začít pečovat o pacienty s covid-19, o kterém jsme věděli pramálo,

ale zároveň zajistit péči o nemocné s jinými diagnózami, kteří stále přicházeli. Jsem rád, že jsme byli mezi prvními v republice, kteří začali v nepřetržitém provozu provádět odběry vzorků při podezření na covid. Během 24 hodin se nám podařilo vybudovat a otevřít, i díky skvělé spolupráci s hasiči a policisty, nemocniční odběrové centrum včetně výjezdového týmu. Mimořádné

služby tam chodily sloužit sestry z celé nemocnice, napříč odděleními.

Pacientů s covidem ale skokově přibývalo a my jsme museli rychle změnit několik oddělení na covidová pracoviště. Logistika fungovala na jedničku. Je pravda, že celá řada klíčových zaměstnanců v počátcích pandemie trávila v nemocnici celé dny a domů jsme se všichni chodili